

Ostrowska, Teresa

"Nekropol farmaceutyczny. Cmentarz Komunalny d. Wojskowy w Warszawie", Bolesław Golonka, Jan Hołyński, Warszawa 1991 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 37/1, 192-194

1992

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bolesław Golonka, Jan Hołyński: Nekropol farmaceutyczny. Cmentarz Komunalny d. Wojskowy w Warszawie. Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej w Warszawie. Warszawa 1991, 21 ss.

Jest to z kolei już siódme opracowanie przygotowane z inicjatywy Kustosza Muzeum Farmacji w Warszawie doktora farmacji Teodora Kity, a czwarte poświęcone farmaceutom i osobom związanym z farmacją pochowanym na warszawskich cmentarzach. Autorami jego są dwaj farmaceuci.

Autorzy przygotowując tę pracę zapoznali się z księgami cmentarnymi i dokonali inspekcji poszczególnych kwater cmentarza.

Wydawnictwo zawiera wykaz niektórych skrótów (dlaczego tylko niektórych?). Słowo wstępne docenta dr hab. farmacji Władysława Markowskiego, informację historyczną Teodora Kikty pt. *Kilka słów o cmentarzu*, opis 89 grobów zlokalizowanych z podaniem przy nazwisku krótkiej notki biograficznej i dokładnej lokalizacji grobu oraz plan cmentarza.

Autorzy starali się przy nazwiskach farmaceutów i lekarzy podać informację gdzie i kiedy uzyskali oni dyplom ukończenia studiów, ewentualnie późniejsze stopnie naukowe. Bardziej skrótowo traktowali notki przy osobach z poza medycyny jak np. przy Michale Bylinie malarzu, Adolfie Gąseckim ogrodniku czy Rafale Gerberze historyku. Widocznie trudno było uzyskać dokładniejsze dane o przebiegu ich studiów.

Nie wiadomo natomiast dlaczego znalazł się tutaj Jerzy Gąsecki (1928-1944). Miał lat 16, gdy zginął. Nie mógł więc być studentem farmacji. A to, że pochodził z rodziny zasłużonych Gąseckich nie jest chyba wystarczającym powodem, aby go w tym miejscu wymienić.

W opracowaniu spotykamy liczne usterki.

Autorzy niejednokrotnie dyplom ukończenia studiów lekarskich utożsamiali ze stopniem naukowym doktora medycyny, podczas gdy był to albo dyplom lekarza, albo dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Nie zawsze podawali wyższe stopnie naukowe. Prawdopodobnie nie wykorzystali lub za mało wykorzystali *Polski almanach medyczny* Zbigniewa Wóźniewskiego, *Spis fachowych pracowników służby zdrowia*, *Polski Słownik Biograficzny* (Tam są biogramy Edwarda Kowalskiego, Stanisława Przybytki, Jana Rapczewskiego) i wspomnienia pośmiertne. Mogliby tam znaleźć informacje, że:

Antoniewicz Mieczysław uzyskał dyplom mgr farmacji w UJP 1930,
Bober Stanisław uzyskał dyplom lekarza w UP 1935 i tamże doktorat,

Derecki Faustyn uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich w UJ 1922,

Gawrych Halina uzyskała dyplom mgr farmacji w UP 1935,

Hanecki Michał zm. 30 VIII 1976 (czyżby tej daty nie było na grobie ani w księgach cmentarnych?), doktorat filozofii uzyskał w UJP 1930, dyplom lekarza w UP 1938, doktorat medycyny w AM warszawskiej 1961, także habilitację 1969,

Kacprzak Marcin uzyskał dyplom lekarza w Charkowie 1915,

Konopka Stanisław uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich w UJK 1930,

Kowalski Edward habilitował się w Warszawie 1954, a w 1959 został profesorem nadzwyczajnym,

Kowalski Mieczysław uzyskał stopień doktora wszech nauk lekarskich w UJK 1922,

Krotkiewski Andrzej uzyskał dyplom lekarza w AM warszawskiej 1953,

Macewicz Piotr uzyskał dyplom lekarza w UJP 1936,

Przybytek Stanisław - w PSB są inne daty dotyczące stopni naukowych, Rapczewski Jan ur. 25 XII 1855, uzyskał dyplom lekarza w Petersburgu 1878, także doktorat medycyny 1881 i habilitację 1885,

Ropek Mieczysław uzyskał dyplom lekarza w UJP 1934, także doktorat medycyny,

Rumeld Karol uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich w UJ 1925,

Wacek Szczepan uzyskał dyplom doktora wszech nauk lekarskich w UJP 1924.

Przy okazji wyjaśnienie: doktoraty wszech nauk lekarskich przyznawano w Polsce międzywojennej – z wyjątkiem wileńskiego uniwersytetu – aż do 1931 r. Stopień doktora medycyny po obronieniu rozprawy doktorskiej został wprowadzony w 1932 r. i utrzymywał się aż do 1952 r., kiedy to zamiast niego został wprowadzony stopień kandydata nauk medycznych. Ale potem wrócono do niego, zbyt bowiem wrósł w polską tradycję naukową.

Przy Cieślowskim Tadeuszu omyłkowo opuszczono nazwę uczelni, gdzie uzyskał dyplom i stopień doktora.

Autorzy, nie będący zawodowymi historykami farmacji, mieli prawo wiele rzeczy nie wiedzieć. Niemniej jednak ich opracowanie powinno być przed drukiem sprawdzone przez kogoś kompetentnego.

Niezależnie jednak od tego, wydawnictwo na pewno będzie przydatne farmaceutom, historykom farmacji i historykom.

Ukazało się ono na dobrym białym papierze, drukowała je Wojskowa Drukarnia w Łodzi.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Jan Piskurewicz: *Warszawskie instytucje społecznego mecenatu nauki w latach 1869-1906. Muzeum Przemysłu i Rolnictwa i Kasa imienia Mianowskiego, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1990, s. 231, il., (Monografie z dziejów nauki i techniki, t.143).*

Od dłuższego czasu w wielu krajach Europy prowadzone są studia nad problemem mecenatu, nad jego różnorodnymi formami, i skutecznością w odniesieniu do najważniejszych przejawów życia jednostek i całych zbiorowości. Z badań tych wynika, że dzięki pomocy możnych opiekunów mogła rozwijać się nauka i sztuka. Wspierający naukę czy sztukę mecenas mógł w zasadniczy sposób wpływać na kierunki, zakres i organizację badań naukowych oraz kształt poszukiwań artystycznych, na cały proces tworzenia kultury narodowej.

Na przestrzeni dziejów rozwinęły się rozmaite formy mecenatu, ale dopiero w epoce nowożytnej pojawił się instytucjonalny mecenat społeczny. Powstanie instytucji organizujących społeczną opiekę nad nauką i sztuką można uznać za przejaw rozumienia przez społeczeństwo znaczenia tych dziedzin dla integracji narodu. Dlatego rozważania nad mecenatem skłaniają do wniosku o poziomie świadomości narodowej.

Dzieje społecznego mecenatu nauki w Królestwie Polskim w II połowie XIX wieku nie zostały do tej pory wyczerpująco zbadane. Istniejące opracowania mają przeważnie charakter okolicznościowy i ogólnikowy. Często zawierają jedynie chronologicznie ułożony wykaz nazwisk wybitnych ofiarodawców oraz wysokość sum przeznaczonych na rzecz nauki i sztuki. Dotkliwie odczuwało się brak szczegółowych analiz poświęconych instytucjom mecenatu społecznego, w tym zwłaszcza Muzeum Przemysłu i Rolnictwa oraz Kasy im. Mianowskiego. Obszerne opracowanie Zyg-